

Ιμπεριαλιστική πολιτική και Αραβική Ανατολή*

*Georges Mehrabian***

Στο επίκεντρο της πολιτικής στη Μέση Ανατολή βρίσκεται η ιμπεριαλιστική κυριαρχία των εκτεταμένων πλουτοπαραγωγικών πηγών, και κυρίως των άφθονων πετρελαϊκών κοιτασμάτων, καθώς και η αντίσταση του πιστού στη θρησκεία λαού, στο διωγμό και στην εξαντλητική εκμετάλλευση που με την βία του επιβάλλεται. Η σύγχρονη ιμπεριαλιστική κατάκτηση της Αραβικής Ανατολής προηγείται χρονικά της ανακάλυψης πετρελαϊκών κοιτασμάτων στην περιοχή αυτή. Η βρετανική κυριαρχία στον Περσικό Κόλπο άρχισε τις πρώτες δεκαετίες του 1800 και είναι στενά συνδεδεμένη με την κατάκτηση της Ινδίας.

Ο βρετανικός καπιταλισμός συνάντησε εξαρχής σθεναρή αντίσταση. Στην περίοδο 1807-1809 και αργότερα το 1818-1819, ο βρετανικός στόλος αντιμετώπισε τις Αραβικές δυνάμεις στον Κόλπο – όπου είχε χαλαρώσει η κυριαρχία της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας – και τις συνέτριψε ολοσχερώς. Η βρετανική στρατιωτική κατοχή των στρατηγικών σημείων στον Περσικό Κόλπο, εδάφη τα οποία αργότερα δόθηκαν στο Κουβέιτ, το Μπαχρέιν, το Ιράκ, τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα, το Ομάν, και το Κατάρ, δεν

* Το άρθρο του Georges Mehrabian δημοσιεύτηκε σε δύο συνέχειες στην εφημερίδα *The Militant*, στις 31 Αυγούστου και 7 Σεπτεμβρίου του 1990, απ' όπου και μεταφράστηκε στα ελληνικά.

** Ο George Mehrabian είναι Αραβοαμερικανός. Γεννήθηκε και μεγάλωσε στη Βηρυτό του Λιβάνου. Στις εθνικές εκλογές του 1990 ήταν υποψήφιος του Εργατικού Κόμματος για το Αμερικανικό Κογκρέσο των Η.Π.Α., στη 10η περιφέρεια του New Jersey.

τελείωσε παρά μόνο το 1971 με την βρετανική αποχώρηση από το Μπαχρέιν.

Η βρετανική κυβέρνηση εγκαθίδρυσε έναν αριθμό προτεκτοράτων στην περιοχή του κόλπου μετά από συμφωνίες μεταξύ φυλάρχων, σείχηδων και την πιεστική δύναμη του βρετανικού ναυτικού. Αυτό συνέβη κάτω από τον ανταγωνιστικό έλεγχο της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας και την αποσύνθεση που γνώριζε την εποχή εκείνη η Περσική Μοναρχία. Καθώς η οθωμανική Αυτοκρατορία εξασθενούσε, ο βρετανικός και ο γερμανικός ιμπεριαλισμός εισήλθαν σ' ένα σκληρό ανταγωνισμό για την κυριαρχία του Αραβικού Κόσμου.

Οι Βρετανοί αποικιοκράτες απέκτησαν δικαιώματα στο Κουβέιτ το 1899, συνάπτοντας συνθήκη με τον σείχη Mobarak as-Sabah της φεουδαλικής οικογένειας που κατείχε εκεί την εξουσία. Η συνθήκη ανεγνώριζε στους Βρετανούς αποκλειστική παρουσία στο Κουβέιτ έναντι 15.000 λιρών το χρόνο. Μέχρι τότε το Κουβέιτ αποτελούσε μέρος του δήμου της Μπάσρα στο Ιράκ, το οποίο εκείνο τον καιρό βρισκόταν κάτω από την οθωμανική εξουσία. Οι Βρετανοί λοιπόν έκλεισαν την είσοδο του Κόλπου στο γερμανικό ιμπεριαλισμό, ο οποίος απέκτησε πρόσβαση στην περιοχή μέσω της κατασκευής της σιδηροδρομικής γραμμής Βερολίνου-Βαγδάτης. Η πρώτη εκχώρηση πετρελαίου σε βρετανική επιχείρηση πραγματοποιήθηκε από τον Πέρση μονάρχη το 1901. Η επιχείρηση αυτή έγινε γνωστή σαν Αγγλο-Περσική Εταιρεία Πετρελαίου (γνωστή και σήμερα ως British Petroleum).

Όταν άρχισε ο Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος οι σημαντικότερες ιμπεριαλιστικές χώρες πήραν μέρος σ' αυτόν, με σκοπό την ανακατανομή των αποικιακών κτήσεων, των οικονομικών επενδύσεων και των πηγών ακατέργαστων πρώτων υλών. Η Τουρκική Οθωμανική Αυτοκρατορία συντάχθηκε με τους Γερμανούς ιμπεριαλιστές, οι οποίοι νικήθηκαν από τους Βρετανούς, τους Γάλλους και τους Αμερικανούς συμμάχους τους το 1918.

Κατά τη διάρκεια του πολέμου αυτού, οι Αραβικές μάζες ξεσηκώθηκαν εναντίον της Οθωμανικής αυτοκρατορίας και φάνηκε να βάζουν ένα τέλος στην αποικιακή κυβέρνηση και την ιμπεριαλιστική κυριαρχία. Η βρετανική κυβέρνηση επιδιώκοντας να ανοίξει ένα ακόμη μέτωπο στον πόλεμο ενάντια στο γερμανικό ιμπεριαλισμό, υποσχέθηκε να υποστηρίξει ένα ανεξάρτητο αραβικό κράτος που θα περιλάμβανε ολόκληρη την Αραβική Χερσόνησο ως την Συρία. Η υπόσχεση δόθηκε στον Husayn ibn Ali, Χασεμίτη κυβερνήτη της περιοχής του Hejaz, το οποίο σήμερα είναι μέρος της Σαουδικής Αραβίας.

Οι αραβικές δυνάμεις ελευθέρωσαν εκτεταμένα εδάφη της Αραβικής Ανατολής, συμπεριλαμβανομένων και των μεγάλων πόλεων, όπως η Δαμασκός, η σημερινή πρωτεύουσα της Συρίας. Παρόλα αυτά, με το τέλος του πρώτου παγκοσμίου ιμπεριαλιστικού πολέμου, η αραβική επανάσταση συνετρίβη από τα γαλλικά στρατεύματα και η ανεξάρτητη κυβέρνηση που είχε μόλις συσταθεί στη Δαμασκό διαλύθηκε. Η Γαλλία και η Αγγλία μοίρασαν την κατεκτημένη περιοχή μεταξύ τους. Η Συρία και ο Λίβανος έγιναν γαλλικές αποικίες, ενώ η Παλαιστίνη, η Ιορδανία και το Ιράκ έγιναν αγγλικές αποικίες. Ολόκληρη η Αραβική Ανατολή έγινε έτσι πρόσφορο πεδίο αχαλίνωτης ιμπεριαλιστικής εκμετάλλευσης.

Ο γιός του Χουσεΐν Φεϊσάλ ήταν η κεντρική προσωπικότητα της ανεξάρτητης αραβικής κυβέρνησης στη Δαμασκό. Οι Βρετανοί προσέφεραν στον Φαϊσάλ το θρόνο της διοικούμενης από τους Βρεττανούς επαρχίας του Ιράκ, με σκοπό να εξαγοράσουν ένα μέρος της ηγεσίας των Αράβων. Η προσφορά έγινε δεκτή από τον Φεϊσάλ. Οι Βρετανοί ανακήρυξαν τον άλλο γιο του Χουσεΐν, Αμπνταλάχ, βασιλιά της Υπερίορδανικής επαρχίας (σημερινή Ιορδανία). Μ' αυτόν τον τρόπο εδραίωσαν τις μοναρχίες των Χασεμιτών στο Ιράκ και την Ιορδανία. Μόνο η Βόρεια Υεμένη και η μετέπειτα Σαουδική Αραβία κέρδισαν την ανεξαρτησία τους.

Η βρετανική κυβέρνηση το 1917, με σκοπό να ανυψώσει ένα προμαχώνα ενάντια σε κάθε μελλοντική έκρηξη των αντι-ιμπεριαλιστών Αράβων εθνικιστών, υποστήριξε τα σχέδια των Ευρωπαίων Σιωνιστών που στόχευαν να αποικίσουν την Παλαιστίνη. «Θα έπρεπε εκεί να δημιουργήσουμε ένα χώρο προμαχώνα της Ευρώπης, ενάντια στην Ασία, ένα προκεχωρημένο φυλάκιο του πολιτισμού, ενάντια στην βαρβαρότητα», έγραφε ο Theodor Herzl, ο ηγέτης της Παγκόσμιας Σιωνιστικής Οργάνωσης.

Στη συνέχεια η πάλη των αραβικών μαζών ενάντια στην ιμπεριαλιστική κυριαρχία συνδέθηκε με τον αγώνα των Παλαιστινίων κατά του σιωνιστικού αποικισμού και αργότερα κατά του κράτους του Ισραήλ.

Η Βρετανική έγκριση για παραχώρηση πετρελαίου

Μετά τη σταθεροποίηση της κυριαρχίας τους στο Ιράκ, που ακολούθησε τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, οι Βρετανοί ιμπεριαλιστές άρχισαν στο Ιρακινό τους προτεκτοράτο να παράγουν πετρέλαιο σε μαζική κλίμακα.

Οι τοπικοί κυβερνήτες στον υπόλοιπο Κόλπο δεν μπορούσαν να παραχωρήσουν δικαιώματα εξαγωγής πετρελαίου σε ξένες εταιρίες χωρίς προηγούμενη βρετανική έγκριση. Η βρετανική κυριαρχία πάνω σ' όλες τις πλευρές της οικονομικής ζωής έγινε κανόνας. Για παράδειγμα, από το 1942 όλες οι τραπεζικές δραστηριότητες στο Κουβέιτ έπρεπε να γίνονται από βρετανικές τράπεζες και η Ινδο-Βρετανική ρουπία (νομισματική μονάδα στην Ινδία και σε άλλες Ασιατικές χώρες), έγινε το ισχύον νόμισμα όλων των προτεκτοράτων στον Κόλπο. Γύρω στα τέλη του 1940 η παραγωγή πετρελαίου άρχισε εντατικά στο Κουβέιτ, το Μπαχρέϊν και το Κατάρ, όπως επίσης και στα άλλα προτεκτοράτα τα οποία σήμερα αποτελούν τα ενοποιημένα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα.

Το κεφάλαιο των Ηνωμένων Πολιτειών αρχικά έμεινε μακριά απ' αυτές τις εξελίξεις. Οι Βρεττανοί ιμπεριαλιστές διατήρησαν την οικονομική κυριαρχία της περιοχής, μέσω του ελέγχου των αποικιών τους. Αλλά η Ουάσινγκτον άρχισε να ασκεί ισχυρή πίεση για να επικρατήσει μια πολιτική «ανοιχτών θυρών». Οι Βρεττανοί υπέκυψαν και το 1928 συμφώνησαν να μοιραστούν τη λεία.

Η American Group που ήταν ιδιοκτησία της Jersey Standard and Standard (SOCONY) με έδρα τη Νέα Υόρκη που χρηματοδοτούσαν από τα τραπεζικά συμφέροντα της οικογένειας Ροκφέλλερ, έπαιρνε το 23,75% της νεοδημιούργητης Iraq Petroleum Co. Οι άλλοι συμμετέχοντες στην εκμετάλλευση ήταν η Αγγλο-Περσική BP, η Royal Dutch Shell, και η Campagnie Francaise des Petroles – κάθε μία με ποσοστό 23,75%. Το μεγάλο όμως τίμημα ήταν η παραχώρηση δικαιωμάτων διύλησης και εκμετάλλευσης του πετρελαίου επί εξήντα χρόνια, δικαιώματα που εκχωρήθηκαν από τον βασιλιά της Σαουδικής Αραβίας στην Στάνταρντ της Καλιφόρνιας (SOCAL), το 1933.

Έτσι μέχρι το τέλος της δεκαετίας του 1930 οι Αμερικανικοί γίγαντες του πετρελαίου κατείχαν ένα σημαντικό μερίδιο του Μεσανατολικού πετρελαίου, αγγίζοντας το 42%. Είχαν γίνει μ' αυτό τον τρόπο κυρίαρχοι του παιχνιδιού. Από τότε ο Αραβικός Κόλπος μετατρέπεται σε ιδιωτική περιοχή των επτά αδελφών, όπως συνηθίζουμε να ονομάζουμε τις εταιρίες: Jersey Standard (σημερινή Exxon), Mobil, Gulf, SOCAL (Chevron), Texaco, Aglo-Per-sian (BP), και Royal Dutch Shell.

Οι άνθρωποι του μόχθου της περιοχής αντέταξαν έντονη αντίσταση ενάντια στην εκμετάλλευση από ξένα ιμπεριαλιστικά συμφέροντα. Προσπάθησαν να ξεπεράσουν τις διαιρέσεις που προέκυψαν από το διαμελισμό τους σε κρατίδια. Τα έτη μεταξύ

1936-38 ξεσπάει μαζική επανάσταση στην Παλαιστίνη. Μία γενική απεργία που κράτησε έξι μήνες ακολουθήθηκε από έναν εξαετή πόλεμο ανεξαρτησίας. Μία άλλη επανάσταση αμφισβήτησε την βρετανική κατοχή της Αιγύπτου και μία γενική απεργία ξέσπασε επίσης στη Συρία.

Η βρετανική κυβέρνηση υποχρεώθηκε το 1932 να παραχωρήσει τυπική ανεξαρτησία στο Ιράκ, ενώ το 1937 τερματίστηκε η επικυριαρχία τους στην Αίγυπτο. Κατά τη διάρκεια του δεύτερου ιμπεριαλιστικού πολέμου αποδόθηκε η ανεξαρτησία στην Ιορδανία και η Γαλλία έστερξε στην ανεξαρτησία της Συρίας και του Λιβάνου. Παρόλη όμως την ενοποίηση της Αραβικής Μέσης Ανατολής, κατά τη διάρκεια του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου ο στόχος της παναραβικής εξέγερσης δεν επετεύχθη. Τα νέα κράτη που δημιουργήθηκαν ήταν στην ουσία φεουδαρχικές-δεσποτικές μοναρχίες εκτός από το Λίβανο και τη Συρία, που ήταν δημοκρατίες. Από την Αίγυπτο και την Ιορδανία προς τη Δύση μέχρι το Ιράκ, τη Σαουδική Αραβία και το Ιράν στον Κόλπο, οι μοναρχίες αυτές προστάτευαν στην ουσία τα συμφέροντα των εταιριών πετρελαίου.

Οι Αραβικές μάζες το 1948 δέχτηκαν συντριπτική ήττα, όταν η αντίστασή τους κάμφθηκε κάτω από την πίεση των Σιωνιστών αποίκων. Εκατοντάδες χιλιάδες Παλαιστίνιοι απελάθηκαν δια της βίας και στη θέση τους εγκαθιδρύθηκε το Κράτος του Ισραήλ. Πραγματοποιήθηκε μάλιστα μία στρατηγικής σημασίας συμμαχία, ανάμεσα στις Ηνωμένες Πολιτείες, το Ισραήλ και τη Βρετανία, άξονας της οποίας ήταν η υπεράσπιση των ιμπεριαλιστικών συμφερόντων στην περιοχή.

Η Επανάσταση στο Ιράν

Στις αρχές της δεκαετίας του '50 εκδηλώνεται στο Ιράν ένα κύμα λαϊκής εξέγερσης. Το Ιράν, αν και μη-Αραβική χώρα, παίζει αποφασιστικό ρόλο στην περιοχή. Η εξέγερση οδήγησε στην εκλογή του Mohammad Mossadegh και την εθνικοποίηση της Αγγλο-Ιρανικής Εταιρείας (BP). Το πετρέλαιο του Ιράν έπρεπε να παραμείνει Ιρανικό. Μαζικές εκδηλώσεις συμπαράστασης προς το Ιράν εκδηλώθηκαν στο Ιράκ, τη χώρα στην οποία κυριαρχούσαν οι βρετανικές εταιρείες πετρελαίου.

Οι βρετανικές δυνάμεις οργάνωσαν αποκλεισμό του Ιρανικού πετρελαίου. Το Κουβέιτ, αποικία ακόμη της βρετανικής αυτοκρατορίας, έπαιξε τότε αποφασιστικό ρόλο στην κατάσταση που είχε

δημιουργηθεί. Η παραγωγή του Κουβείτιανού πετρελαίου αντικατέστησε σε μεγάλο βαθμό την ανάγκη που δημιουργήθηκε από την έλλειψη του Ιρανικού πετρελαίου. Συνεπώς το Κουβέιτ έπαιξε ρόλο «αντισταθμιστικό»· ρόλο που επανέλαβε πολλές φορές από τότε. Ο Mossadegh ανατράπηκε το 1953 από πραξικόπημα που είχε οργανωθεί από τη CIA. Οι υποστηρικτές του Σάχη Mohammad Reza Pahlavi ανέκτησαν τη δύναμή τους.

Το πρώτο μεγάλο πλήγμα κατά της ιμπεριαλιστικής κυριαρχίας στην περιοχή ήρθε το 1952 από την Αίγυπτο. Μία επανάσταση εκθρόνισε τον βασιλιά Φαρούκ. Η μοναρχία του ήταν για μεγάλο διάστημα υποτακτική στα βρετανικά συμφέροντα. Το 1954 η Αίγυπτος ανακηρύσσεται προεδρική δημοκρατία με πρόεδρο τον Gamal Abdel Nasser. Οι φεουδαρχικές γαίες διαλύθηκαν και ξαναμοιράστηκαν στους αγρότες, ενώ πάρθηκαν μία σειρά από άλλα λαϊκά μέτρα. Το 1956 εθνικοποιείται η διώρυγα του Σουέζ, που αποτελούσε αποφασιστικό σημείο ιμπεριαλιστικού ελέγχου στην περιοχή στα χέρια των Βρετανών και των Γάλλων καπιταλιστών. Η εθνικοποίηση υπήρξε η μεγάλη πρόκληση γι' αυτούς. Βρετανικές, γαλλικές και ισραηλινές στρατιές εισέβαλαν στην Αίγυπτο, αν και μετά από μερικές εβδομάδες αναγκάστηκαν να αποσυρθούν. Το νέο καθεστώς της Αιγύπτου υπό τον Νάσσερ διεκδίκησε έτσι την αρχηγία όλων των Αράβων στην προσπάθειά τους να αποβάλλουν την ιμπεριαλιστική κατάκτηση. Ο Νάσσερ υποσχέθηκε την απελευθέρωση της Παλαιστίνης και έβαλε στόχο να φέρει σε πέρας την αραβική εξέγερση που είχε αρχίσει κατά τη διάρκεια του Α΄ Παγκόσμιου Πολέμου, δηλαδή να ξεπεράσει την κατάτμηση της περιοχής που είχε επιβληθεί από τις ιμπεριαλιστικές δυνάμεις διεκδικώντας όλα τα αραβικά εδάφη κάτω από ξένη επικυριαρχία και δημιουργώντας ένα ενωμένο Αραβικό έθνος.

Το σημείο-κλειδί της ιμπεριαλιστικής αντίδρασης ενάντια στο καθεστώς της Αιγύπτου ήταν η υπογραφή της «Συνθήκης της Βαγδάτης» το 1955. Η συνθήκη απέβλεπε στην εδραίωση καθεστώτος «αμοιβαίας ασφάλειας» ανάμεσα στο Ιράν, το Ιράκ, την Τουρκία, το Πακιστάν, τη Μεγάλη Βρετανία και αργότερα τις Ηνωμένες Πολιτείες.

Η νίκη που κερδίστηκε από τις μάζες στην Αίγυπτο ωστόσο ενέπνευσε πολλά επαναστατικά κινήματα στην περιοχή. Οι εκκλήσεις του Νάσσερ για αραβική ενότητα είχαν απήχηση σε εκατομμύρια ψυχές. Νέες εξεγέρσεις ξέσπασαν σ' όλη την περιοχή: στη Συρία, το Σουδάν, την Ιορδανία, την Υεμένη, την Κύπρο και την Αλγερία.

Το Μάιο του 1958 αραβική εθνικιστική εξέγερση ξεσπάει και στο Λίβανο. Ένας παγκόσμιος πόλεμος ακολούθησε. Η μοναρχία του Ιράκ έστειλε 12.000 στρατιώτες στην Ιορδανία για να την προστατεύσει από μία παρόμοια εξέγερση. Παρόλα αυτά, στις 14 Ιουλίου του 1958 ξεσπάει λαϊκή επανάσταση στο ίδιο το Ιράκ. Σκοτώνονται ο βασιλιάς Faisal II και ο Πρωθυπουργός Nuri Said. Το μοναρχικό καθεστώς το διαδέχεται η δημοκρατία του Ταξιαρχου Abdul Karim Kassem. Ο στρατός του Ιράκ αποσύρεται από την Ιορδανία. Άλλος ένας συνδυετικός κρίκος της ιμπεριαλιστικής κυριαρχίας είχε συντριβεί.

Την επόμενη μέρα της επανάστασης στο Ιράκ, γίνεται η πρώτη στρατιωτική εισβολή των Ηνωμένων Πολιτειών στην περιοχή με την αποθίβαση 15.000 στρατιωτών στο Λίβανο. Σκοπός τους ήταν η παρεμπόδιση της επικράτησης των επαναστατών στη χώρα αυτή. Ο Πρόεδρος των Ηνωμένων Πολιτειών Dwight Eisenhower αιτιολόγησε την απόφασή του με το εξής σκεπτικό: «Μετά από την πιο λεπτομερή εξέταση της εξέλιξης, κατέληξα στο συμπέρασμα ότι με δεδομένες τις εξελίξεις στο Ιράκ... η κυβέρνηση του Λιβάνου θα ήταν ανίκανη να επιβιώσει, χωρίς την παρέμβαση της Αμερικής».

Στις 18 Ιουλίου του 1958 Βρεττανοί αλεξιπτωτιστές εισβάλλουν στο Αμμάν της Ιορδανίας για να προστατεύσουν την απειλούμενη μοναρχία. Το καθεστώς του Kassem στο Ιράκ απαλλοτριώνει τις τεράστιες εκτάσεις γης που ανήκαν στους σείχηδες. Το 1958 οι βρετανικές εταιρείες πετρελαίου που βρίσκονταν κοντά στα Ιρανικά σύνορα, μεταφέρονται στο Ιράκ. Μέχρι το 1961 το κράτος απαλλοτρίωσε το 99% όλων των πετρελαγωγών που δεν ήταν ήδη στην παραγωγή.

Μία σημαντική νίκη επιτεύχθηκε από τις μάζες οι οποίες κέρδισαν τη διαχείριση των δικών τους κοιτασμάτων πετρελαίου, η οποία ήταν και ο βασικός λόγος που είχε οδηγήσει στις εθνικοποιήσεις του 1951 στο Ιράν υπό την κυβέρνηση του Mohammad Mossadegh.

Το νέο καθεστώς του Ιράκ αποχωρεί τελικά από την ιμπεριαλιστικής έμπνευσης συνθήκη της Βαγδάτης και συνάπτει συμμαχία ένωσης με την Ενωμένη Αραβική Δημοκρατία (Αίγυπτο). Η δημοκρατία του Ιράκ είχε μπει από τη στιγμή εκείνη σε μία μακρά διαδικασία συγκρούσεων με τον ιμπεριαλισμό.

Ο στρατός των ΗΠΑ κατάφερε να σταθεροποιήσει την κατάσταση στο Λίβανο και την Ιορδανία για την περίοδο αυτή. Παρόλα αυτά, οι αναταραχές συνεχίστηκαν σ' ολόκληρη την περιοχή. Το 1962, ο γαλλικός στρατός εγκαταλείπει την Αλγερία και ταυτόχρονα καταρρέει η μοναρχία στην Υεμένη.

Το Ιράκ απαιτεί το Κουβέιτ

Το 1961 κάτω από την επιρροή της μαζικής εξέγερσης σε ολόκληρη την περιοχή, η Βρετανία αποφασίζει να ανακηρύξει το Κουβέιτ ανεξάρτητο Βασίλειο. Η επαναστατική κυβέρνηση του Ιράκ υποστήριξε ότι το Κουβέιτ αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της Ιρακινής δημοκρατίας και αρνείται να αναγνωρίσει τα σύνορα του προτεκτοράτου του Κουβέιτ όπως αυτά είχαν προσδιοριστεί το 1899. Τον Ιούλιο του 1961 ο βρετανικός στρατός εισβάλλει στο Κουβέιτ για να διατηρήσει την επικυριαρχία των Βρετανών στο Βασίλειο. Ταυτόχρονα το καθεστώς του Kassem στο Ιράκ πέφτει θύμα στρατιωτικού πραξικοπήματος που αναδεικνύει στην εξουσία το ιρακινό κόμμα Baath, του οποίου ηγέτης ήταν ο Saddam Hussein.

Το καθεστώς του Baath στο Ιράκ διατήρησε την αντι-ιμπεριαλιστική αντίσταση της προηγούμενης κυβέρνησης και υποστήριξε την Οργάνωση για την Απελευθέρωση της Παλαιστίνης καθώς και άλλα απελευθερωτικά κινήματα που πάλευαν για αυξημένα ποσοστά εσόδων από τις πετρελαιοπαραγωγές χώρες της περιοχής.

Αυτός ο αγώνας στις πετρελαιοπαραγωγές χώρες του Τρίτου Κόσμου για αυξημένα ποσοστά από έσοδα του πετρελαίου εντάθηκε σημαντικά με την επανάσταση της Λιβύης το Σεπτέμβριο του 1969. Η επανάσταση εκείνη είχε ως αποτέλεσμα την ανατροπή άλλης μίας μοναρχίας. Η Αλγερία, η Λιβύη και το Ιράκ ενώθηκαν για να επισπεύσουν την δημιουργία του Οργανισμού των Πετρελαιοπαραγωγών Χωρών (OPEC) απ' όπου θα μπορούσαν να παλέψουν για ένα μεγαλύτερο μερίδιο από τα έσοδα του πετρελαίου. Η Σαουδική Αραβία, το Κουβέιτ και το Ιράν, οι τρεις εναπομείνουσες μοναρχίες, προσπάθησαν να αναχαιτίσουν τις εξελίξεις αυτές.

Το 1971 η Βρετανία απέσυρε όλες τις δυνάμεις της από την περιοχή. Όμως τα μόλις πρόσφατα ανεξαρτητοποιημένα Σείχάτα του Κατάρ, των Ηνωμένων Αραβικών Εμιράτων και του Μπαχρέιν διατήρησαν μια σταθερή φιλοϊμπεριαλιστική πολιτική, στα πλαίσια του OPEC.

Η Ισλαμική Ιρακινή Επανάσταση

Το 1979 ο ιρακινός λαός ανέτρεψε την Μοναρχία των Παχλαβί, ύστερα από μια μαζική επαναστατική κινητοποίηση. Ένα στα-

θερό μέχρι τότε στήριγμα ιμπεριαλιστικής κυριαρχίας θρυμματίζεται. Οι μοναρχίες της Σαουδικής Αραβίας γίνονται μ' αυτόν τον τρόπο ακόμη πιο σημαντικές για τους ιμπεριαλιστές.

Το Μπααθικό καπιταλιστικό καθεστώς στο Ιράκ φοβούμενο την ίδια του την εργατική τάξη μετά την Ιρανική επανάσταση, εξαπολύει έναν οκταετή πόλεμο ενάντια στους ανθρώπους του μόχθου στο Ιράν. Το γεγονός αυτό συνέβαλε στη σύναψη προσωρινής συμμαχίας της Βαγδάτης με το Κουβέιτ, την Σαουδική Αραβία, και τους Ιμπεριαλιστές αφέντες τους. Με την κατάπαυση του πυρός στον πόλεμο Ιράκ-Ιράν το 1988, η αντίθεση μεταξύ Ιράκ και ιμπεριαλιστών επανέρχεται στην επιφάνεια. Η συμμαχία διαλύεται. Το Κουβέιτ για άλλη μια φορά χρησιμοποιεί την τεράστια παραγωγή του για να περικόψει τις τιμές του πετρελαίου και να αποτραπεί κάθε προσπάθεια από τις παραγωγικές χώρες του Τρίτου Κόσμου στον ΟΡΕC να επιτύχουν καλύτερες συμφωνίες.

Η μοναρχία του Al Sabah στο Κουβέιτ έχει ιστορικά αποδείξει ότι είναι ο πιο πιστός υπηρέτης αρχικά των Βρετανικών και αργότερα των Αμερικανικών ιμπεριαλιστικών συμφερόντων. Σημαντική υπήρξε η ικανότητα του κράτους αυτού να ουδετεροποιείται απέναντι στις λαϊκές εξεγέρσεις και να διατηρεί την σταθερότητά του. Αυτό το πετυχαίνει στερώνοντας από την πλειοψηφία του λαού τα πολιτικά του δικαιώματα και εξαγοράζοντας τους υπόλοιπους.

«Ξένοι» Εργάτες στο Κουβέιτ

Το 60% των κατοίκων του Κουβέιτ στερούνται πολιτικών δικαιωμάτων. Όλοι οι «μετανάστες» Παλαιστίνιοι, Λιβανέζοι, Αιγύπτιοι, Ιρακινοί, Ιρανοί, Ιορδανοί, Πακιστανοί, Φιλιπινέζοι, εργάτες από τη Σρι-Λάνκα και άλλων εθνοκοιτητών, δεν θα είχαν ποτέ την δυνατότητα να αποκτήσουν την κουβειτιανή υπηκοότητα. Στο Κουβέιτ επιπλέον ζουν περίπου 400.000 Παλαιστίνιοι και 90.000 Ιορδανοί. Αυτοί θεωρούνται «ξένοι» εργάτες, αν και μερικοί απ' αυτούς είναι τρίτης γενιάς κάτοικοι του Κουβέιτ και αντιπροσωπεύουν πάνω από το 80% του εργατικού δυναμικού του Κουβέιτ. Ακόμη οι δημόσιες υπηρεσίες απασχολούν στην πλειοψηφία τους «ξένους» εργάτες. Οι κουβειτιανοί αποτελούν μόνο το 19% ενεργού εργατικού δυναμικού. Ένα σημαντικό ποσοστό απ' αυτούς είναι διευθυντές και κυβερνητικά στελέχη. Αποτέλεσμα αυτής της οργάνωσης είναι η υπερεκμετάλλευση της εργατικής τάξης στο Κουβέιτ. Για παράδειγμα, ένας δημόσιος υπάλλη-

λος κερδίζει 40% περισσότερα από ένα «ξένο» εργάτη. Σε άλλες κατηγορίες το ποσοστό φτάνει και το 64%.

Το ανώτατο όριο συμμετοχής των μη-Κουβεϊτιανών Αράβων στα δημόσια σχολεία είναι 10%. Τα ιδιωτικά σχολεία είναι υπερβολικά ακριβά. Σ' όλους τους Κουβεϊτιανούς πολίτες, δίνονται φτηνές επιδοτούμενες από την κυβέρνηση κατοικίες, τις οποίες με τη σειρά τους επινοικιάζουν στους μετανάστες. Τα νοίκια είναι μία επιπρόσθετη πηγή εσόδων για τους ντόπιους και άλλη μία μορφή εκμετάλλευσης των μεταναστών.

Οι ξένοι στο Κουβέιτ δεν επιτρέπεται να έχουν στην κατοχή τους περιουσιακά στοιχεία συμπεριλαμβανομένων και των κατοικιών. Οι συνθήκες αυτές έχουν οδηγήσει σε διαμόρφωση μεγάλων περιοχών από χαμόσπιτα των μεταναστών γύρω από την πόλη του Κουβέιτ. Οι μη-Κουβεϊτιανοί στερούνται ακόμη της ιατρικής βοήθειας που δίνεται στους πολίτες. Ακόμα εμποδίζεται η συμμετοχή των μεταναστών στην πολιτική, ενώ απαγορεύεται να γίνονται μέλη εργατικών συνδικάτων. Έτσι η πλειοψηφία του πληθυσμού στερείται των ωφελειμάτων της πετρελαϊκής ευμάρειας ενώ της στερούνται βασικά ανθρώπινα δικαιώματα.

Η Βασιλική Οικογένεια

Παρόλο που στους Κουβεϊτιανούς δίνονται ουσιαστικά υλικά προνόμια, η ευμάρεια της κοινωνίας ελέγχεται τόσο από τη βασιλική οικογένεια όσο και από ένα μικρό κύκλο γύρω απ' αυτή, που κυβερνά τον τόπο για 284 χρόνια. Παλαιότερα, δηλαδή πριν από 20 χρόνια, επενδύσεις του Κουβέιτ στο εξωτερικό ελέγχονταν από 18 μόνο οικογένειες.

Αυτή η υπερεκμετάλλευση των μη-Κουβεϊτιανών σε συνδυασμό με το μικρό αριθμό αυτών που έχουν το δικαίωμα του πολίτη, έχει επιτρέψει στη κουβεϊτιανή μοναρχία να αποθησαυρίσει τεράστια ποσά χρημάτων. Τα χρήματα αυτά είχαν χρησιμοποιηθεί για τη δωροδοκία άλλων Αραβικών κυβερνήσεων κρατών διαμέσου του κουβεϊτιανού Ταμείου για την Αραβική Οικονομική Ανάπτυξη για να αναγνωρισθεί το δικαίωμα της ύπαρξης του Κουβέιτ παρά τις Ιρακινές διεκδικήσεις. Τεράστια ποσά (εκατοντάδες δισεκατομμύρια δολάρια) έχουν επίσης επενδυθεί στην Δ. Ευρώπη και τις ΗΠΑ, αντί να τοποθετηθούν στην υπανάπτυκτη Αραβική Ανατολή. Δεν είναι άξιο απορίας λοιπόν γιατί η πτώση της κουβεϊτιανής Μοναρχίας έγινε δεκτή με ικανοποίηση ανάμεσα στον αραβικό πληθυσμό της περιοχής.

*Απόδοση στα ελληνικά
Ι.Χ. Καμαριανός*